

92-gruppens hørings svar til udkast til Danmarks "opdaterede" Nationale Energi- og Klimaplan (NECP)

92-gruppen

Forum for Bæredygtig Udvikling

6. juni 2023

Dette hørings svar er overordnet opdelt i to sektioner:

1. Det indholdsmæssige/klimamæssige
2. Det procesmæssige/manglende stakeholder inddragelse

92-gruppen vurderer, at Danmark på begge disse vigtige punkter entydigt har undladt at gennemføre foranstaltninger, som EU-lovgivningen kræver, og at Danmarks myndigheder med den "opdaterede" NECP således p.t. overtræder EU-lovgivningen. Den endelige NECP skal være klar den 30. juni 2024. 92-gruppen opfordrer på det kraftigste regeringen til at udnytte de kommende tolv måneder til at rette op på disse alvorlige indholdsmæssige og inddragelsesmæssige mangler.

92-gruppen – Forum for Bæredygtig udvikling er i denne sag tegnet af:

Care Danmark
Danmarks Naturfredningsforening
Dansk International Bosætningservice
Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark
Greenpeace
Kvindernes U-landsudvalg
Klimabevægelsen
Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net
Nyt Europa
Oxfam Danmark
Rådet for Bæredygtig Trafik
Rådet for Grøn Omstilling
Sex & Samfund
U-landsforeningen Svalerne
VedvarendeEnergi
Verdens Skove

ACCELERATE
CLIMATE ACTION
IN EUROPE

TogetherFor1.5-projektet har modtaget støtte fra LIFE-programmet i Den Europæiske Union. Oplysningerne og synspunkterne i dette dokument er forfatterens(erne) og afspejler ikke nødvendigvis Europa-Kommissionens officielle mening.

NECP-processen blev etableret med EU's governance-forordningen, som blev fremsat i 2016 efter vedtagelsen af Parisaftalen i 2015. Forordningen kræver, ligesom Parisaftalen, at EU-landene indleverer Nationale Klima- og Energiplaner (NECP'er), der udtrykker landets energi og klimamæssige målsætninger og at disse nationale klimaplaner opdateres hvert femte år forud for, at EU på vegne af alle EU-landene, jf. Parisaftalen, hvert femte år skal indsende EU's nye og skærpede klimaplan, Nationally Determined Contribution (NDC). Både for Parisaftalens NDC'er og for Governance-forordningens NECP'er gælder den vigtige "no backsliding" betingelse. Dermed menes, at hver opdaterede NDC og hver opdaterede NECP skal være mere ambitiøs end den foregående.

Indhold

1 - Det indholdsmæssige/klimamæssige indhold i NECP'en mangler:	2
1a Opdatering er påkrævet, genbrug af 2019 NECP er ikke tilladt	2
1b Øget ambition i NECP-planerne er en del af at overholde Parisaftalen	3
1c Betydelig klimaindsats fra EU siden 2019 kræver, at nationale 2030-mål skærpes	4
1d Udkastet til dansk NECP skal indeholde scenarier med additionelle indsats	5
1e 92-gruppens forslag til WAM-scenarier der bør indgå i Danmarks opdaterede NECP	7
2 Manglende stakeholder inddragelse og etablering af klima- og energidialog	11
2a Lovstridig mangel på inddragelse af stakeholders	11
2b Regeringen har undladt at etablere det lovpligtige multilevel klima og energidialog-forum .	13
2c Gennemførelse af stakeholder inddragelse forudsætter, at NECP'en kommer til at indeholde additionelle tiltag og skærpede målsætninger	13

1 - Det indholdsmæssige/klimamæssige indhold i NECP'en mangler:

Udkastet til opdateret dansk NECP er ikke opdateret og udgør ingen ambitionsøgning.

Målsætningerne i Danmarks 2023 NECP er identisk med den NECP, som Danmark indleverede i 2019. Fire år senere, er det igen målet om 70% reduktion i 2030, der uændret udgør det centrale i Danmarks 2023 NECP.

1a Opdatering er påkrævet, genbrug af 2019 NECP er ikke tilladt

[Governance forordningen](#) art. 14, stk. 1, gav oprindeligt medlemsstaterne to muligheder: Enten (1) indleverer de et udkast til en opdateret NECP 30. juni 2023; eller (2) må medlemslandet retfærdiggøre overfor EU-kommissionen, hvorfor en opdatering af den eksisterende NECP ikke skulle være nødvendig.

Mulighed to, hvor en medlemsstat kan forsøge at argumentere for blot at fastholde sin 2019 NECP, eksisterer ikke længere. Det skyldes, at der på EU-niveau er gennemført så meget klima- og energilovgivning og efter corona og energikrisen er givet så meget økonomisk støtte til klima- og energiinvesteringer til alle medlemsstater (MS), at ingen MS i 2023 med berettigelse kan hævde, at en opdatering er unødvendig.

[Kommissionens NECP-guideline](#) fastslår derfor, at alle MS skal opdatere deres NECP og øge ambitionen (Guideline øverst side 2, vores fremhævning):

*Member States **shall** update their national plans for 2021-2030 by June 2023 (draft plans) and June 2024 (final plans). Considering the significantly evolved policies and geopolitical circumstances in energy and climate since the preparation of the initial NECPs in 2019-2020, **the updates should focus on the need for more ambitious climate action**, a faster clean energy transition, and increased energy security. The updated NECPs should allow the EU to move towards a more resilient and sustainable Energy Union, including by rapidly reducing dependence on Russian fossil fuels, while leaving no one behind.*

92-gruppen opfordrer på det kraftigste regeringen til at følge NECP-vejledningen og indlevere en reelt opdateret NECP, der øger Danmarks ambition. Det gør det fremlagte udkast ikke.

1b Øget ambition i NECP-planerne er en del af at overholde Parisaftalen

At opdatering af Danmarks NECP også betyder, at ambitionen skal øges ift. Danmarks 2019 NECP, handler ikke blot om at overholde EU-lovgivning. Ambitionsøgning er dog klart påkrævet også af hensyn til at overholde EU-lovgivning.

Governance-forordningen art. 14, stk. 3: (vores fremhævning)

*In the update referred to in paragraph 2, each Member State **shall** modify its national objective, target or contribution with regard to any of the quantified Union objectives, targets or contributions set out in point (a)(1) of Article 4 **in order to reflect an increased ambition as compared to that set out in its latest notified integrated national energy and climate plan**. In the update referred to in paragraph 2, each **Member State shall modify its national objective, target, or contribution** with regard to any of the quantified Union objectives, targets or contributions set out in points (a)(2) and (b) of Article 4 **only in order to reflect an equal or increased ambition as compared to that set out in its latest notified integrated national energy and climate plan**.¹*

Ambitionsøgningen i NECP'erne handler dog grundlæggende om at overholde Parisaftalen. Kun hvis summen af alle medlemslandes NECP'er (som skal være endeligt klar i juni 2024) udviser tilstrækkeligt ambition ift. NECP'erne fra 2019, bliver det muligt for EU i 2025 at indlevere en samlet EU klimaplan (Nationally Determined Contribution) til FN, der udviser den øgede klimahandling, som EU er forpligtet til under Parisaftalen.

¹ NB: muligheden "...reflect equal...ambition...", altså at indlevere en "opdateret" NECP, der ikke øger ambitionen, var en mulighed, da forordningen blev vedtaget i 2018, men som forklaret herover betyder den nye NECP-guidance, at den mulighed ikke længere eksisterer. MS skal aflevere en opdateret NECP, der udviser ambitionsøgning ift. det pågældende lands hidtidige klimaplaner.

Parisaftalen art. 4, stk. 3: *Each Party's successive nationally determined contribution will represent a progression beyond the Party's then current nationally determined contribution and reflect its highest possible ambition...*

1c Betydelig klimaindsats fra EU siden 2019 kræver, at nationale 2030-mål skærpes

EU kan naturligvis kun øge sin samlede ambition, hvis medlemsstaterne øger ambitionen i deres NECP'er. Men samtidigt har EU efter 2019 gennemført en lang række nye politikker², som betyder, at medlemsstaterne i kraft af EU's indsats vil opnå øgede reduktioner i 2030 ift. hvad de kunne forudse i deres 2019-NECP-planer. Der er således nu en risiko for, at de ekstra reduktioner, som den øgede klimaindsats på EU-niveau giver de enkelte MS, vil blive sat over styr, hvis MS blot fastholder sine 2030-mål fra 2019-NECP'erne. Hvis et medlemsland blot fastholder sit 2030-mål fra 2019 NECP'en, vil det reelt betyde at landet kører frihjul eller endda reducerer sin nationale klimaindsats svarende til de ekstra reduktioner, som EU-indsatsen har resulteret i. Det er også for at undgå den situation, at NECP-opdateringen nødvendigvis skal betyde skærpede mål.

DK's "opdaterede" NECP skærper ikke Danmarks 2030-mål og redegør kun meget ufuldstændigt (s8), for de reduktioner FitFor55 pakken bidrager med til at reducere Danmarks 2030 udslip.

Endnu mere ufuldstændig er redegørelsen for hvilke additionelle 2030-reduktioner, der blev muliggjort for de 11,6 mia. kr., som Danmark modtog fra EU som corona-genopretningsstøtte i 2021/22 og de 1,5 mia. kr. Danmark modtog som energikrisestøtte under REpowerEU. Danmark hævder at have brugt 8,3 mia. kr. (hele energikrisestøttens 1,5 mia. kr. og 59% af genopretningsstøtten dvs. 6,8 mia. kr.) på klimatiltag. Intet sted beregner NECP-udkastet, hvilke additionelle 2030-reduktioner Danmark vil opnå som følge af de klimatiltag, som EU-støtten på i alt 8,3 mia. kr. har muliggjort. Det fremgår ellers tydeligt af Kommissionens NECP-guidance, at Kommissionen forventer, at de additionelle klimaindsatser, som EU's krisestøtte har muliggjort, opgøres i kvantitative reduktioner og matches med tilsvarende skærpede nationale målsætninger i de opdaterede NECP'er.

² Der henvises her til to typer EU-politikker:

1) **EU-Klimapolitikker:** EU har siden 2019 NECP'erne gennemført en række nye klimapolitikker (navnlig FitFor55-pakken, herunder f.eks. skærpede emissionskrav til biler m.m.), som vil betyde, at medlemsstaterne inden 2030 vil opleve store yderligere reduktioner i deres nationale CO₂-regnskaber ift. de 2030-reduktioner, som de forventede selv at kunne levere i 2019-NECP'en.

2) **EU-Finansiering:** EU har indført grønne(re) krav til hvordan medlemsstaterne må bruge de penge de modtager fra EU-budgettet (strukturfonde, landbrugsstøtte, mm). De ekstraordinære hjælpepakker pga. pandemien (RRP) og energikrisen (REpowerEU) har desuden øget den finansielle støtte fra EU til medlemslandene. Fordi EU-hjælpepakkerne ligeledes havde grønne betingelser, er resultatet af hjælpepakkerne, at medlemsstaterne har kunnet fremrykke deres grønne omstilling, og således vil opnå CO₂-reduktioner, som de ikke kunne have forventet i deres 2019 NECP.

NECP-vejledningen, punkt 3.4.1 (s17-18, vores fremhævning):

It is important that Member States fully reflect the energy and climate investments and reforms of the national recovery and resilience plans (RRPs) in the updated NECPs and build on them to achieve their updated 2030 targets, objectives and commitments. *In quantitative terms, the Recovery and Resilience Facility (RRF) provides the largest new funding source for energy and climate policy. Up to August 2026 (80), the RRP will continue to drive Member States' energy and climate reform and investment agendas to different degrees. The RRP were prepared to contribute to the NECPs' objectives, targets and contributions, in view of the increased ambition for 2030 and 2050.* Under the REPowerEU plan, Member States should reflect additional policies and measures in their RRP by including a specific REPowerEU chapter.

To ensure transparency and consistency, the Commission invites Member States to clearly describe the role of the RRP, including the REPowerEU chapters, in implementing the updated NECPs. To this end, the updated national plans should provide quantitative information with respect to the contribution of the RRP measures to the updated climate and energy objectives and targets, also in terms of financing...

Danmark modtog et relativt lavt støttebeløb ift. de andre EU-lande. Det er derfor entydigt i Danmarks interesse, at de additionelle reduktioner, som støtten medfører, opgøres og matches med tilsvarende, skærpede nationale mål i medlemslandene. Danmark bør også af denne grund gøre, hvad Kommissionen inviterer alle medlemslandene til at gøre.

1d Udkastet til dansk NECP skal indeholde scenarier med additionelle indsatser

Både NECP-vejledningen og governance-forordningen omtaler konsekvent "scenarios" i flertal. Det er således klart, at den opdaterede NECP skal indeholde andre scenarier end blot klimafremskrivningen. Danmarks udkast til NECP indeholder kun et scenarie, nemlig klimafremskrivningen. Klimafremskrivningen skal absolut indgå i NECP'en. Dels fordi det er et EU-lovkrav og dels fordi fremskrivningen udgør det grundscenarie, som resten af den opdaterede NECP-plan skal bygge på. Problemet med udkastet til "opdateret" dansk NECP er, at intet er bygget ovenpå. NECP'en er kun klimafremskrivningen.

Klimafremskrivningen er som bekendt et frozen policy scenario, hvad NECP kalder WEM-scenariet (With Existing Measures). KF23 beskriver Danmarks udslip frem til 2035, under den stærkt urealistiske antagelse, at Danmark sætter alt yderligere klimapolitik på pause indtil 2035. Klimafremskrivningen beskriver således en fremtid, som alle med absolut sikkerhed allerede ved ikke bliver fremtiden. Der vil uden nogen tvivl komme nye klimatiltag. Klimafremskrivningen er ikke, og skal ikke være, en plan for Danmarks klimainsats frem til 2030. Et frozen policy scenario/WEM-scenariet/klimafremskrivningen kan derfor per definition ikke udtrykke Danmarks ambition. Ambition udtrykkes derimod med WAM-scenarier (With Additional Measures).

I Danmarks 2019 NECP var det centrale additionelle-scenarie det dengang nye mål om 70% reduktion i 2030. Til sammenligning forudsagde WEM-scenariet fra 2019 (dvs.

[Basisfremskrivning 2019](#)), at Danmark med sine eksisterende politikker kun stod til at have reduceret med 46% i 2030. En dansk 2019-NECP, der kun havde indeholdt WEM (=fremskrivningen), ville således næppe have givet Danmark ry som foregangsland og ville formentligt have forhindret, at EU (i december 2020) kunne hæve sit samlede 2030 reduktionsmål fra 40% til 55%.

Det er således i kraft af WAM-scenarierne, at NECP'erne udviser ambition. Det er af samme grund et EU-lovkrav, at NECP'erne skal indeholde både WEM og WAM-scenarier.

Det nye danske udkast til "opdateret" NECP indeholder ingen WAM-scenarier og udviser derfor heller ingen ambition. Udfærdigelsen af WAM-scenarier undgås ved at citere forordningens forklaring af additionelle tiltag, som:

"...muligheder, der er under diskussion, og som har en realistisk chance for at blive vedtaget og implementeret efter datoen for indsendelse af den integrerede nationale energi- og klimaplan..." (NECP-udkastet, s. 201)

Det tages derefter, uden forklaring, som et uomtvisteligt faktum, at der i Danmark slet ikke eksisterer diskussioner om klimatiltag, der har en realistisk chance for at blive vedtaget. Derefter er logikken uangribelig. Hvis der slet ikke eksisterer nogen additionelle tiltag, kan NECP'en jo heller ikke foretage nogen analyse af WAM-scenarier. Hele det afsnit, der skulle have indeholdt alle Danmarks WAM-scenarier, som skulle vise hvordan Danmarks ambition løfter sig over fremskrivningens frosne månelandskab, bliver derfor overstået på under en side (NECP-udkastet, s. 201). Udkastet til dansk NECP indeholder ingen scenarier, der analyserer additionelle tiltag.

Man kan herfra få indtryk af, at det er valgfrit, om NECP'en skal indeholde scenarier med additionelle tiltag. Det modsatte fremgår dog meget klart og endda i direkte forlængelse af den forklaring af additionelle tiltag, som NECP-udkastet citerer. Fortsættelsen fastslår tydeligt, at NECP'en skal indeholde ikke blot WEM-scenariet, men også WAM-scenarier:

Planned policies and measures are options under discussion and having a realistic chance of being adopted and implemented after the date of submission of the national plan. The resulting projections under section 5.1.i shall therefore include not only implemented and adopted policies and measures (projections with existing policies and measures), but also planned policies and measures
(Governance-forordningen Annex1, part 1, section 5, fodnote 1, vores fremhævnings)

Ambitionsøgning ift. 2019 NECP'en er en forudsætning for NECP-opdateringen. At regeringen i stedet fremlægger en NECP, der kun indeholder frozen policy scenariet (WEM) og undlader at fremlægge scenarier med additionelle tiltag (WAM), er i strid både med Parisaftalens ånd og med governance-forordningens ord.

Governance-forordningen art. 14, stk. 3:

In the update referred to in paragraph 2, each Member State shall modify its national objective, target or contribution with regard to any of the quantified Union objectives, targets or contributions set out in point (a)(1) of Article 4 in order to reflect an increased ambition as compared to that set out in its latest notified

integrated national energy and climate plan. In the update referred to in paragraph 2, each Member State shall modify its national objective, target, or contribution with regard to any of the quantified Union objectives, targets or contributions set out in points (a)(2) and (b) of Article 4 only in order to reflect an equal or increased ambition as compared to that set out in its latest notified integrated national energy and climate plan³.

1e 92-gruppens forslag til WAM-scenarier der bør indgå i Danmarks opdaterede NECP Under de ret milde betingelser, at de additionelle klimatiltag, der skal indgå i den opdaterede NECP, både skal være under diskussion og have realistisk chance for også en dag at blive vedtaget (ifølge Governance-forordningen Annex1, part 1, section 5, fodnote 1). Og desuden (ifølge 92-gruppens eget ønske) også helst skal vedtages inden, eller relativt kort efter, at den endelige opdaterede NECP er indleveret (30. juni 2024), har 92-gruppen umiddelbart følgende seks forslag til WAM-scenarier, der bør indgå og analyseres i den opdaterede NECP.

WAM1: Videnskabeligt fastsat 2030-mål på 80% reduktion:

Forordningens betingelser til additionelle tiltag, om både at være under diskussion og have chance for at blive vedtaget, er tydeligvis opfyldt mht. skærpelse af Danmarks 2030-mål:

- Det fremgik allerede af [S-regeringens klimaprogram fra september 2022](#), at de eksisterende klimamål (herunder 2030-målet) ville blive genbesøgt i 2023.
- Under valget erklærede både Mette Frederiksen (S) og Jacob Ellemann-Jensen (V) sig åbne for at skærpe 2030 målet⁴.
- Det fremgår af SMV-regeringsgrundlaget at regeringen vil "...vurdere om reduktionsmålet for 2030 skal opjusteres yderligere".

Præcis hvor stor en øgning af 2030-målet NECP'en skal analysere på, er mere uklart. For at være helt sikker på forankring i folketinget bør der her tages udgangspunkt i klimaloven. I klimaloven står der i §1, stk. 1 i forlængelse af klimalovens 70% mål, at målet er sat "...med Parisaftalens målsætning om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader for øje". Det var ud fra denne 1,5 graders målsætning, at 70% målet i sin tid blev udregnet. Målet om 70% reduktion i 2030 blev udregnet ud fra Danmarks andel af det i 2018 globalt tilbageværende 1,5 graders carbon-budget. Man kan derfor med udgangspunkt i klimalovens §1, stk. 1 gå ud fra, at et skærpet dansk 2030-mål ligeledes vil tage udgangspunkt i en videnskabelig beregning, baseret på det i 2022 tilbageværende 1,5

³ NB: muligheden "...reflect equal...ambition...", altså at indlevere en "opdateret" NECP, der ikke øger ambitionen, var en mulighed da forordningen blev vedtaget i 2018, men som forklaret i punkt 1a herover betyder den nye NECP-guidance, at den mulighed ikke længere eksisterer. MS skal aflevere en opdateret NECP der udviser ambitionsøgning ift. det pågældende lands hidtidige klimaplaner.

⁴ <https://www.information.dk/moti/2022/10/mette-frederiksen-giver-stoettepartierne-stor-del-aeren-groenne-omstilling-stadig-bred-regering>

<https://www.altinget.dk/klima/artikel/i-valgkampens-slutspurt-socialdemokratiet-og-venstre-aabner-for-at-haevemaal-i-klimaloven>

<https://nyheder.tv2.dk/video/dXJuOnR2MjpbjXM6YnJpZ2h0Y292ZTp2aWRlbnZ0MzE0NTc0NTEwMTEy>

graders carbon budget. [Greenpeace har foretaget en sådan 2022 carbon-budget beregning.](#) Den viser, at Danmarks 2030-mål bør skærpes til 80%.

Et WAM-scenarie, der bør indgå i Danmarks opdaterede NECP, er således, at 2030 målet skærpes til, hvad en carbon budget beregning, baseret på IPCC's seneste videnskabeligt fastsatte 1,5 grader scenarie, kræver. Hvilket svarer til ca. 80% reduktion i 2030.

WAM2: Danmark vælger at være på forkant med det carbon budget EU (jf. EU klimalov) fremlægger til maj 2024

Argumenterne for at emnet er til diskussion og at det har chance for at blive vedtaget er de samme som i WAM1, men derudover at det med EU's klimalov art. 4, stk. 4 besluttes, at EU-kommissionen i forbindelse med at fremsætte sit forslag til EU's nye NDC samtidigt fremlægger et indikativ carbon budget frem til 2050. Det forventes, at EU-kommissionen vil fremsætte sit forslag til ny NDC og altså også fremlægge carbon-budgettet i maj 2024.

EU's carbon budget vil formentligt nå cirka samme resultat som i WAM1, altså at Danmarks vil skulle skærpe sit 2030 mål til mindst 80% reduktion og at Danmark vil skulle nå nettonul inden 2040.

Resultatet vil blive det samme ift. de reduktioner Danmark skal levere. Dog vil det have en betydelig prestige fordel for Danmark, hvis regeringen selv, via sin NECP-opdatering, vælger at øge sit 2030 mål til 80%, hvorimod intet godt opnås, hvis vi venter, til efter EU's carbon-budget er fremlagt og DK bliver pålagt at reducere med 80% (eller 85%) i 2030.

WAM3: Som minimum vurdere hvad et EU-mål på 65% i 2030 vil kræve fra DK

Danmark indleverede sin første NECP i december 2019. Siden oktober 2020 har [Danmark støttet, at EU burde øge sit 2030 mål fra 40% til 65%](#). EU endte med i december 2020 kun at øge sit 2030-mål til 55%. Det er dog bestemt ikke utænkeligt, at EU igen øger sin 2030-målsætning. Med aftalen om LULUCF-forordningen i november 2022, blev EU's 2030-mål de facto skærpet fra 55% til 57%. I 2025 skal EU, baseret på det indikative carbon budget, fastsætte sit 2040-mål. Der eksisterer således både en diskussion om skærpelse af EU's 2030-mål og der er gode chancer for, at det sker kort efter NECP'erne er afleveret.

Som fortaler for, at EU samlet reducerer med mindst 65% 2030, vil det være fornuftigt, at Danmarks opdaterede NECP indeholder et WAM-scenarie, der som minimum skærper Danmarks 2030-mål til det niveau, der vil blive Danmarks forventelige andel, når EU skærper sit 2030-mål til 65%. Så vi dermed også i handling understøtter, at EU får mulighed for at skærpe sit 2030-mål til 65%. (WAM-scenariet må udregne DK's andel jf. hvordan EU hidtil har "byrdefordelt" klimainsatsen mellem medlemslande).

WAM4: Danmark bakker op om FN generalsekretær Guterres' "accelerating net zero" dagsorden ved at fremrykke sit nettonul år til senest 2040

Ved lanceringen af IPCC's AR6 syntese rapport i marts 2023, reagerede FN generalsekretær med at oversætte den tunge videnskab til et mere overskueligt opråb [om at accelerere nettonul](#). Konkret er opfordringen fra IPCC i Guterres udlægning, at alle ilande skal nå nettonul i 2040 og alle ulande skal nå nettonul i 2050. Det er både en rigtig og nødvendig opfordring.

Få måneder før, i december 2022, havde den nye SMV-regering i sit regeringsgrundlag fastlagt, at regeringen ønsker at fremrykke Danmarks mål om klimaneutralitet til 2045. Regeringsgrundlaget går kun halvvejs i forhold til Guterres opfordring (i december 2022 havde SMV-regeringen jo heller ikke endnu, haft mulighed for at læse IPCC's syntese rapport fra marts 2023), men beslutningen i regeringsgrundlaget viser i hvert fald, at der både eksisterer en diskussion om at fremrykke Danmarks nettonul år og at der er chance for at det snart sker.

Det WAM-scenarie, der bør indgå i Danmarks opdaterede NECP, bør være at fremrykke nettonul til senest 2040 (ikke 2045). Dels vil Danmark som klima-frontrunner finde det unaturligt ikke at bakke op om Guterres i hans forsøg på at fremrykke nettonul til 2040 og 2050 for hhv. ilande og ulande. Dels ligger det i udmeldingen fra Guterres, at hele EU skal nå nettonul i 2040. Hvis det skal ske, må det forventes, at Danmark som foregangsland og jf. EU's byrdefordelingsberegninger vil skulle nå nettonul nogle år tidligere. Dels resulterer carbon-budgetberegningerne nævnt i WAM1 og WAM2 den samme konklusion som Guterres, at Danmark for at holde sig på et 1,5 graders carbon budget skal være klimaneutral ca. år 2040. Konsekvensen af at fremrykke Danmarks nettonul år til 2040 vil formentligt være, at også 2030 målet skal skærpes. Begge dele bør fremgå af Danmarks opdaterede NECP.

WAM5: Etablér sektorspecifikke reduktionsmål for alle sektorer

Danmark havde i 2019 kun det overordnede reduktionsmål på 70% i 2030. Med [aftalen om grøn omstilling af landbruget](#) i oktober 2021, har landbrugssektoren nu også fået et bindende reduktionsmål på 55-65% reduktion ift. 1990. Det mangler dog fortsat, at resten af det overordnede 2030-mål omsættes til indikative reduktionsmål for de øvrige sektorer.

92-gruppen har tidligere advaret imod den uhensigtsmæssige stoleleg, der er opstået mellem forskellige sektorer, fordi de ikke har egne reduktionsmål. Dette forår er det transportsektoren, der gør sig bemærket, men der er flere andre sektorer, der fortsat lader til at tro, at de er fritaget fra den grønne omstilling. Indtil nu har el og varmesektoren leveret størstedelen af Danmarks reduktioner, mens landbrug og transport ikke har bidraget. Det vil ikke fortsat være muligt, simpelthen fordi el- og varmesektoren snart er i nul. Sektormål vil også give vished, som kan hjælpe sektorerne med at træffe investeringsbeslutninger, der tilvælger de langsigtede rigtige teknologier og forkaster de kortsigtede løsninger. [Se videre i punkt 3 i dette høringssvar.](#)

Opdateringen af NECP'en er en god anledning til endelig at få indført indikative reduktionsmål for de enkelte sektorer. Hensigten må være, at summen af de reduktioner sektormålene resulterer i, fuldt indfrier de mål, der gælder for Danmark som helhed.

Sektormålene bør indgå i NECP'en som WAM-scenarier. Det må formodes, at de øvrige sektormål, ligesom målet i landbrugsaftalen, fastsættes før der er vedtaget tiltag (både stokke og gulerrødder) til at opnå hele den reduktion sektormålene kræver. Netop af denne grund kan reduktionsmålet for landbruget ikke indregnes i KF23 eller i det WEM-scenarie, der udgør udkastet til NECP. Det er absolut hensigtsmæssigt, at KF ikke indregner de ikke-implementerede reduktioner for reduktionsmålet for landbruget⁵. Alle sektor-målene kan dog med fordel indgå i NECP'ens WAM-scenarier.

Der er fra governance-forordningens art. 4 en stærk opfordring (indeholder både "shall" og "where applicable") til medlemslandene om at inkludere sektorspecifikke reduktionsmål i deres opdaterede NECP.

Article 4 National objectives, targets and contributions for the five dimensions of the Energy Union Each Member State shall set out in its integrated national energy and climate plan the following main objectives, targets and contributions, as specified in point 2 of section A of Annex I:

(a) as regards the dimension 'Decarbonisation':

...

(iii) where applicable to meet the objectives and targets of the Energy Union and the long-term Union greenhouse gas emissions commitments consistent with the Paris Agreement, other objectives and targets, including sector targets and adaptation goals.

WAM6: Plan til at indhente de ca. 25,2 MT akkumulerede reduktioner, som Danmark frem til 2030 samlet vil komme bagud ift. vores EU-forpligtelser - uden at gøre brug af fleksibilitetsmekanismerne, køb af kreditter eller kvoteannulering

EU-forpligtelserne er en bunden opgave. Det kan således tages for givet, at opgaven både vil blive diskuteret og har chance for at blive vedtaget.

[Klimarådets 2023 statusrapport](#) konkluderer, at Danmark frem til 2030 vil opbygge et akkumuleret reduktionsbehov på ca. 15,7 MT i ikke-kvotesektoren og på ca. 9,5 MT i LULUCF-sektoren. Danmark er tvunget til at finde en løsning for denne manko på i alt 25,2 MT CO₂. Mankoen skyldes primært, at landbruget og transporten, ikke har matchet det øvrige samfunds reduktionstakt. I årtier har hverken landbruget eller transportsektoren bidraget med reduktioner. En løsning hvor landbrugets og transportsektorens manko indhentes ved at gøre brug af fleksibilitetsmekanismer, køb af kreditter i udlandet eller

⁵ Sektormålet for landbrug og regeringens/folketingets hensigt om at indføre CO₂-afgift for landbruget indgår ikke i NECP'ens scenarie, men både sektormålet og hensigten om CO₂-afgiften er nævnt i NECP-udkastet, f.eks.:

(s. 9): Danmark ventes at opfylde forpligtelserne i perioden 2021-2025. For perioden 2026-2029 vurderes forslaget imidlertid at medføre en akkumuleret reduktionsmanko på ca. 8 mio. ton CO₂e for perioden 2026-2029 og ca. 9,7 mio. ton CO₂ for hele perioden 2026-2030. Mankoen kan reduceres gennem realiseringen af Landbrugsaftalens 55-65 pct. målsætning.

(s. 21): Regeringen vil fremlægge et forslag til klimaafgift på landbruget, når Ekspertgruppen for en Grøn skattereform har fremlagt deres konklusioner. Klimaafgiften skal sikre implementering af udviklingssporet og opfyldelse af det bindende reduktionsmål for land- og skovbrugssektoren på 55-65 pct. i 2030 ift. 1990.

kvoteannulering løser ikke det grundlæggende problem; at enkelte sektorer kører frihjul. NECP'en skal fremvise Danmarks langsigtede plan. Danmarks langsigtede plan kan ikke være at de to mest forurenende sektorer ikke bidrager. WAM-scenariet bør derfor være, at den 25 MT manko, der uden additionelle tiltag vil blive akkumuleret frem til 2030, bliver håndteret ved at indføre additionelle tiltag overfor de sektorer, der ellers bliver årsag til mankoen.

2 Manglende stakeholder inddragelse og etablering af klima- og energidialog

EU's system med jævnligt at kræve at medlemslandene skærper deres nationale energi- og klimaplaner (NECP'er) er vigtigt. Under Parisaftalen skal EU hvert femte år indlevere ny og skærpet klimaplan (NDC) til FN, men da EU's samlede klimaindsats jo i høj grad består af summen af den indsats, der gøres i medlemslandene, er forudsætningen for, at EU kan udvise øget ambition, og dermed overholde Parisaftalen, at EU-medlemslandene jævnligt skærper deres nationale energi- og klimaplaner (NECP'er).

Inddragelse som værn mod free-riders

En alvorlig indbygget svaghed ved et system, der afhænger af nationale klimaplaner, er at nogle regeringer, kan blive fristet til at prøve at køre frihjul. Altså at det enkelte medlemsland overlader det til andre EU-lande at levere nye reduktioner, mens man selv indmelder en uændret NECP. For at mindske denne freerider-risiko og for at tilskynde EU-landene til faktisk at lave ambitiøse NECP'er, er det med governance forordningen (art. 8, 10, 11 og 14) pålagt medlemslandene at inddrage stakeholders, både industri og civilsamfund, tidligt og effektivt. En forpligtelse der gentages og forstærkes i Kommissionens NECP-vejledning fra december 2022.

Inddragelse af interessenterne kan ikke garantere, at NECP-planerne ligefrem bliver ambitiøse, men det kan med garanti gøre det umuligt, at en uambitiøs NECP kan sniges igennem i stille ubemærkethed.

Altså medmindre EU-landet, ligesom Danmark, ligefrem ignorerer EU-lovgivningen og hverken inddrager stakeholders (art. 10); giver dem tidlig adgang til de scenarier og analyser NECP'en baseres på (art. 8); eller etablerer den stående klima- og energidialog (art. 11), som loven kræver. Dette er, hvad den danske regering har gjort. Der er også på dette punkt tale om, at regeringen har undladt at gennemføre foranstaltninger, som EU-forordningen meget klart kræver.

2a Lovstridig mangel på inddragelse af stakeholders

Regering har absolut ikke efterlevet nogle af sine forpligtelser mht. tidlig og effektiv inddragelse af stakeholders. 92-gruppen opfordrer i første omgang regeringen til blot at efterleve EU-lovgivningen.

Governance-forordningen: **Article 10 Public consultation** (vores fremhævning)

Without prejudice to any other Union law requirements, each Member State **shall** ensure that the public is given **early and effective** opportunities **to participate in the preparation** of the draft integrated national energy and climate plan — as regards the plans for the 2021 to 2030 period, in the preparation of the final plan **well before its adoption** — as well as of the long-term strategies referred to in Article 15. Each Member State shall attach to the submission of such documents to the Commission a summary of the public's views or provisional views. In so far as Directive 2001/42/EC is applicable, consultations undertaken on the draft in accordance with that Directive shall be deemed to satisfy the obligations to consult the public under this Regulation.

Each Member State **shall ensure that the public is informed**. Each Member State **shall set reasonable timeframes** allowing sufficient time for the public **to be informed, to participate and express its views**.

Each Member State shall limit administrative complexity when implementing this Article.

Governance-forordningens art. 8, stk. 3 (vores fremhævning)

Member States **shall** make available to the public **comprehensive information concerning the assumptions, parameters and methodologies used for the final scenarios** and projections, taking into account statistical restrictions, commercially sensitive data, and compliance with the data protection rules.

NECP-vejledningen indeholder (s3) en femten punkts quick guide til NECP-opdateringen (vores fremhævning):

Principles and good practices for updating national energy and climate plans:

...

Engage in wide and inclusiveness consultation with civil society, local authorities, social partners, and sectoral stakeholders early in the process.

NECP-vejledningen punkt 3.2 (s16, vores fremhævning)

3.2 An early and inclusive public participation in line with the Aarhus Convention

As was the case for the initial plans, Member States must develop the update of the NECPs in a dialogue with local authorities, civil society organisations, social partners, the sectoral business community, investors and other stakeholders.

Article 10 of the Governance Regulation **requires** Member States to give the public **early and effective opportunities to participate in the elaboration of the NECPs**.

Member States are parties to the Aarhus Convention and so, they are **obliged** to ensure that the public is given **early and effective opportunities to participate in preparing the draft updated national plans in a transparent and fair framework**. In particular, the public **must** be given reasonable time to participate in the different phases and **must** be consulted when all options are still open. Sound consultation implies that **the public should have access to all relevant documents, reports and assumptions at the start of the consultation period**. Member States are invited to reflect on best practices, such as setting up the consultation through a dedicated NECP website, which contains all the information

2b Regeringen har undladt at etablere det lovpligtige multilevel klima og energialog-forum. Regeringen har absolut ikke efterlevet nogle af sine forpligtelser mht. etableringen af det dialog-forum forordningen kræver. 92-gruppen opfordrer i første omgang regeringen til blot at efterleve EU-lovgivningen.

Governance-forordningens art. 11 (vores fremhævning)

Multilevel climate and energy dialogue

Each Member State shall establish a multilevel climate and energy dialogue pursuant to national rules, in which local authorities, civil society organisations, business community, investors and other relevant stakeholders and the general public are able actively to engage and discuss the different scenarios envisaged for energy and climate policies, including for the long term, and review progress, unless it already has a structure which serves the same purpose. Integrated national energy and climate plans may be discussed within the framework of such a dialogue.

Fra forordningens preamble 30 fremgår det, at der er tale om et permanent dialog-forum. NECP guidance, pkt 3.2 (s16, vores fremhævning):

Under Article 11 of the Governance Regulation, Member States must establish a multilevel energy and climate dialogue. They must provide a platform to discuss with stakeholders the different scenarios envisaged for energy and climate policies and achieving the EU's climate-neutrality objective set out in the Climate Law. Member States will report on the progress in establishing this dialogue in the NECPs. For public consultations, Member States are encouraged to strengthen the multilevel dialogue and work with regional and local individuals and groups who can bring forward concrete measures. They should also explore synergies with existing forums, such as the EU Covenant of Mayors. Member States also need to ensure full and timely consultation and involvement of social partners, in accordance with the relevant national rules and practices. Social dialogue and a whole-of-society approach are key for developing and implementing effective energy and climate policies in line with the principles of the European Pillar of Social Rights

2c Gennemførelse af stakeholder inddragelse forudsætter, at NECP'en kommer til at indeholde additionelle tiltag og skærpede målsætninger

Ordene "shall", "must", "requires", "need to", "obliged" osv. omtaler helt klare retslige forpligtelser, som Danmark har under EU-lovgivningen. Den danske regering har, ved ikke at gennemføre stakeholder inddragelse, og ved ikke at etablere det omtalte dialogforum, undladt at gennemføre foranstaltninger, som EU-lovgivningen klart kræver.

Udkastet til opdateret dansk NECP indeholder (som omtalt i første halvdel af dette hørings svar) p.t. kun et scenarie, klimafremskrivningen, og indeholder pt ingen scenarier for additionelle tiltag eller skærpede målsætninger. Det er netop især de forskellige additionelle scenarier og skærpede målsætninger, som stakeholders og dialog-forum skal inddrages

omkring. Når 92-gruppen opfordrer regeringen til de næste tolv måneder at gennemføre den lovmæssige stakeholder inddragelse og etablering af dialog-forummet, forudsætter dette derfor, at Danmarks NECP opdateres så den nu (også i overensstemmelse med EU-lovgivning) vil komme til at indeholde scenarier med additionelle tiltag og skærpede målsætninger.